עירין קדישין תניינא — ליקוטי נ"ך

הולך אל דרום וסובב אל צפון סובב הולך הרוח ועל סביבותיו שב הרוח ואמר הרב זללה"ה דהנה ידוע לכל כי צפון מרמז על עושר מצפון זהב יאתה ודרום מרומז אל חכמה כמאמר הגמרא הרוצה להעשיר יצפין והרוצה לחכים ידרים והנה האדם כשיוצאת הנשמה מעולם העליון מזהירים אותו לילך אל דרום בכדי לקנות חכמה חכמת האמת תורה ומצות כמאמר הגמרא שמשביעין אותו הוי צדיק וכו' אבל האדם לא כן הוא עושה כשבא לעולם הזה הוא סובב אל צפון לאסוף הון רב סובב סובב הולך הרוח רק לצבור כעפר כסף וצריך אחר מותו להתגלגל פעמים ושלש לתקן זאת וזה שמסיים הכתוב ועל סביבותיו פירש ע"י הסביבות שמסבב רק לקנות עושר שב הרוח צריך להתגלגל בגלגול אחר גלגול וד"ל:

אם רוח המושל תעלה עליך מקומך אל תנח כי האמת היא שיש ד' בחינות מדרגות במרכבה ארי' שור נשר אדם והאדם הוא ראשון וכן יש ד' יסודות אש רוח מים עפר ויסוד העפר הוא נמוך מכולם וכן יש דומם צומח חי' מדבר והנה כתיב ופניהם פני אדם היינו שתפארת של כולם כשיש להם פני אדם והיא מפני שהמעלה של האדם הוא כשהוא שפל בעיניו בבחינות עפר כמו שכתוב והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה כי עפר אתה ואל עפר תשוב וכשהוא במדריגה זו אזי הוא משפיע לכל הבחינות וגדול מכולם וזה הפירש אם רוח המושל תעלה עליך היינו כשיש לאדם רוח המושל היינו כח החכמה והשכל שמשיג בחינות אלקית אף על פי כן מקומך אל תנח שהוא הכנעה והשפלות אשר זה עיקר המעלה מבחינות אדם שעל ידי זה משפיע לכל המדריגות וגדול מכולם וד"ל:

כי לא מחשבותי מחשבותיכם ולא דרכיכם דרכי, והקשה הרב למה שינה הכתוב בלשון. מעיקרא כתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם א"כ הי' לו לסיים ולא דרכי דרכיכם, ולמה מסיים ולא דרכיכם דרכי. אך הפירוש היא כך כי ידוע למי שיודע וכן הוא האמת כי האדם בעת עמדו בתפלה לפני הבורא ב"ה מחשבות לבו הולך וסוער במחשבות זרות בעצות ותחבולות אך להשביע תאוות נפשו הן בממון ושאר תאוות לזאת מתמי' ואמר כי לא מחשבותי מחשבותיכם האם לא זאת היא האמת אשר בעת שאתם נצרכים לחשוב מחשבותי בעמדכם בתפלה לפני בוודאי הי' מהראוי והנכון לחשוב מחשבותי ולא לדבר משפה ולחוץ ולחשוב מחשבות זרות הוא מחשבותיכם פירש מחשבין אתם מחשבות שלכם איך לעשות בעסקיכם לזאת מסיים הפסוק ולא דרכיכם דרכי פי' למה לא תהי' זאת בעת שאתם עוסקים בעסקיכם הן ענייני משא ומתן והן בשאר ענייניכם למה לא תעלה על לבבכם דרכי ולידע שאני ד' השוכן בתוך כל הדברים שבאו לכלל הוי' כמאמר הכתוב ומלכותו בכל משלה והבן:

אחת שאלתי מאת ד'. אחת מרומז על הנשמה שנקראת יחידה שאלתי מאת ד' עד זמן קצוב וא"כ כששאלתי אזי אני שואל עלי' ומחייב אפי' מאונסין על זה מסיים אותה אבקש שבתי בבית ד' כל ימי חיי ואז יהי' שאילה בבעלים ואפטר:

ונפשי כעפר לכל תהי'. היינו כי על העפר הכל דשין בה ואף על פי כן היא משפיע לכל כי כל הזרעים והירקות והתבואות ושאר דברים המה מן העפר ואדרבה על ידי שהכל דשין בה וחורשין אותה היא משפעת יותר וזה ונפשי כעפר לכל תהי' כי הצדיק הוא משפיע לכל ויש עליו מקטריגים ומסטינים ומלשינים והאמת ידוע אם ירצה הצדי' יכלו ויאבדו מן העולם אך אין רצין הצדיק בזה בכדי שיהי' בזה טובה לישראל ויהי' נשפע שפע רב להעולם והבן

גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי. בעת שהי' מוליכין אותי לבית האסירים הי' אומר פסוק זה גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא ר"ל לא אירא כי זה גזרתך אך זאת רע לי כי אתה עמדי כביכול בצרתם לו צר וד"ל.

שרים רדפוני חנם ומדברך פחד לבי שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב. בעת שישב בהמשמר אמר פסוק זה מה שהשרים רדפוני זה חנם לא אירא מזה. אך ורק מדברך פחד לבי שמא זה גזרתך ואם זה גזרתך ומידך נתנו לי אזי שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב כי אני מקבל עלי גזרתך באהבה:

רגליה יורדות מות ואמר הרב כי צריכים להבן ענין היסורים שאחר המיתה למה הם הלא האדם כבר מת ולא יוכל להטיב מעשיו אך הענין היא כדי למרק עוונותיו כענין בגד הנתונה לכובס וכן היא הפשט גם כאן רגליה היינו היסורין שיהי'

לישראל קודם ביאת משיח כי רגל היא כינוי לסוף יהי' כמו דוגמת יסורין של יורדי מות היינו כי הגם כשישראל לא יטבו מעשיהם עכ"ז אחר היסורין שיהי' למרק עוונתיהם:

באופן אחר רגליה יורדות מות והפסוק מדבר במינות ושאל הרב ומה זה אשר על מינות נאמר הלשון רגלי' יורדות וכו' ועל רשאים גדולים אשר אין לשער תאוותם לא נאמר זה הלשון ואמר למשל כשאדם נופל לבור עמוק אם הוא קשור בחבל למעלה לא יפחד כלל יען כי הוא קשור בחבל יוכל להחזיק את עצמו בחבל ולעלות מן הבור אכן אם נופל לבור אף אם אינו עמוק כ"כ אם אינו קשור בחבל א"א לו לעלות בשום אופן כן הדבר הזה כי ישראל המה קשורים בד' והמה באמונה בהשי"ת ובתורתו ומצותיו וכמו שנאמר ביעקב חבל נחלתו לכן הרשעים הגם שבתאוות שלהם נופלים לבור עמוק עכ"ז יוכלו לעלות כשיחזקו א"ע בחבל היינו אמונת השי"ת ואיך חטא נגדו ובתורתו ובהתדבקות בצדיקי' אזי ישוב מיד בתשובה שלימה אבל האפיקורסים כיון שניתקו מהאמונה היא החבל אף אם אינו מזוהם כ"כ עכ"ז קשה לו לעלות וד"ל:

מסיר אזנו משמוע תורה גם תפלתו תועבה. והקשה הרב וכי מה שעשה עבירה אחת לבל יטה אוזן לשמוע דברי תורה תהי' עונשו לתעב תפלתו אך הפירש היא כך מסיר אזנו משמוע תורה פי' שמסיר אזנו משמוע דברי תורה אשר שמע כמה פעמים ונפשו קצה וחושב הלא שמעתי זה דברי תורה כמה פעמים ומסיר אזנו משמוע תורה בעבור זה לכן מסיים הפסוק גם תפלתו תועבה כי הלא בכל יום מתפלל תפלה אחת אשר התפלל מתמול שלשום ואם האדם מסיר אזנו משמוע דברי תורה ששמע כבר גם הקב"ה מתעב תפלתו ומשלם לו מדה כנגד מדה כי גם הוא מתפלל בכל יום תפלה אחת:

כתיב נושא עון. והקשה הרב למה לא כתיב מוחל עון או סולח עון ואמר הרב כי הנה האדם נברא באברים ונותן בו נשמה וחיות אלקות וצריך האדם השלם לעבוד את ד' בהחיות והאברים ואז נקרא חי וחי נושא את עצמו אבל כשפגם ח"ו באברים נאבד החיות מהם ונקרא מת וא"כ איך הולך אח"כ לעסוק בעניני עוה"ז כיון שהוא בחינת מת אך היא חסדי השי"ת שאעפ"כ הוא נושא את בעלי העון כדי שיוכל לעשות את הכל וזה נושא עון שהבורא ב"ה נושא את בעלי העון וד"ל:

רבים מכאובים לרשע והבוטח בד' חסד יסובבנו. והקשה שכתוב אתנחתא אחר תיבת והבוטח בד' ולפי הנראה הי' צריך לומר אחר תיבת לרשע כי שם הפסיק הענין ותירץ שפירש הכתוב היא כך רבים מכאובים יש לרשע והמכאוב הגדול שבכלן שרואה שאחד בוטח בד':

ד' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי והלשון אינו נכון דהול"ל אם ד' עוזר לי אך האמת היא כי צריך האדם לבקש מהשי"ת על כל עניניו ועוד יותר על אוהביו היינו כי דרך בני אדם שאוהבים הם עוזריו ויודעים במסתריו ועסקיו הנסתרים וצריך לבקש מהשי"ת שלא יתהפכו ח"ו לשונאי' וירעו לו כי יודעים כל סודותיו ועסקיו הנסתרים ואני אראה בעצמו בשונאי פירש לשמור מהשונאים שלא לגלות לפניהם מצפוני לבבי וד"ל:

בפי ישרים תתרומם ובשפתי צדיקים תתברך וכו' והקשה הרב למה שינה החרוז בלשון אצל ישרים אמר בפי ואצל צדיקים אמר ובשפתי ואצל חסידים אמר ובלשון ואצל קדושים אמר ובקרב אך הענין היא כי יש ד' מדריגות גבוה מעל גבוה וכל אחד עובד להשי"ת במדריגה הגבוה מבחינת חבירו כי יש מדריגות ישרים וצדיקים וחסידים וקדושים ומדריגות ישרים היא מדריגה קטנה שבמדריגות לכן אמר אצל ישרים בפי כי עבודתו בהתגלות לעין כל והכל רואים שצועק להשי"ת אבל מדריגות צדיקים היא בסוד רק שפתי נעות כי אין שומעין קולו רק על שפתי' ניכר הצעקה. לכן אמר ובשפתי צדיקים אבל מדריגות חסידים גדולה ממדריגה זו ואין ניכר אפי' על שפתיו לכן אמר ובלשון חסידים ומדריגות קדושים גבוה מעל גבוה ואין למעלה ממדריגה זו ואפי' בלשונו אינו ניכר עבודתו רק בקרב איש ולב עמוק יהמו מעיו בקרבו לעבודת השי"ת ובזה יש לומר לשון הגמרא ברכות כי איש קדוש עובר עלינו תמיד ופריך בגמרא מנא ידעה ולכאורה קשה מאי קשיא לי' להמקשן מנא ידעה כי ראתה אותו עובד השי"ת בתורה ובתפלה לכן אמרה איש קדוש. אך האמת כי מדריגת קדוש עבודתו בקרב ואין ניכר לשום איש לכן הקשה הגמרא מנא ידעה והכירה באלישע כי קדוש הוא הלא מדריגה טמונה היא בקרבו וד"ל: